

20.8.2021

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto Helsingin kaupungin esteettömyyslinjausten luonnoksesta

HEL 2021-006443 T 00 01 04 01

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimiala on pyytänyt sosiaali- ja terveystoimialan lausuntoa Helsingin kaupungin esteettömyyslinjausten luonnoksesta. Nämä käsitteillä olevat esteettömyyslinjaukset korvaavat kaupunginhallituksen vuonna 2012 hyväksymät esteettömyyslinjaukset sekä Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelman vuosille 2005 – 2010.

Sosiaali- ja terveystoimiala antaa seuraavan lausunnon:

Lausunnoissamme vahvistamme jo käytössä olevien linjauksien toteutuvan organisaatiomme toiminnassa seuraavasti:

Tavoite on, että esteettömyys toteutuu sosiaali- ja terveystoimialan kohteissa mahdollisimman hyvin. Aina tämä ei kuitenkaan ole mahdollista, erityisesti haasteita saattaa ilmetä perusparannus-, peruskorjaus- ja remonttikohteissa. Esteettömyyden toteutumisen edellytyksenä on toimialan tilapalveluiden mukaan ottaminen suunnitteluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Yksityiseltä vuokrattavien tilojen esteettömyysvalvonta vaatii erityistä huomiota. Vanhemmat toimialan kohteet saattavat olla toteutettu paikkaan, jonka esteetön saavutettavuus voi olla haasteellista toteuttaa. Uusissa kohteissa esteettömyys pyritään huomioimaan laaja-alaisesti ympäristön ja tilojen käyttäjien näkökulmasta. Tarkastelemme tiloja aina esteettömyys huomioiden, esteettömyyden edistäminen on keskeinen osa tilapalveluiden toimintaa.

Muunto- ja käyttäjoustavuuteen panostetaan tilahankkeissa. Käyttötarpeisiin nähden sopiva tila pyritään löytämään, mutta toisinaan joustavuutta tarvitaan, sillä vaihtoehtoisia tiloja ei aina ole ja vanhojen kohteiden muokkaamismahdollisuuksissa on rajoitteita. Turvallisuus huomioidaan kuitenkin aina.

Sosiaali- ja terveystoimiala on laatinut terveys- ja hyvinvointikeskusten, perhekeskusten ja seniorikeskusten suunnittelunohjausta varten laatuvaatimuksia, joihin on koottu suunnitteluvaatimuksia ja toimintaan liittyviä esteettömyyden erityisvaatimuksia. Näitä erityisvaatimuksia noudatamme niitä edellyttävissä kohteissa. Toimitamme laatuvaatimukset tarvekuvausten yhteydessä kaupunkiympäristölle, joka vie ohjeet hankesuunnitteluun/suunnitteluun tai pienemmissä hankkeissa toteutuk-

20.8.2021

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

sesta vastaavalle urakoitsijalle. Ohjeiden noudattamista seurataan ja tarpeen mukaan niistä muistutetaan. Muissa kohteissa toimitaan erillisten määräysten mukaisesti.

Suuremmissa hankkeissa induktiosilmukka on asennettu, pienemmissä tilahankkeissa induktiosilmukan asennus ei aina toteudu. Kaupunkiympäristön tulee ottaa vastuu siitä, että induktiosilmukka kirjataan hankkeen suunnitelmaan.

Esteettömyydestä huolehtiminen koko ketjussa edellyttää tiivistä yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimialan ja kaupunkiympäristön toimialan välillä prosessin aikana. On tärkeää turvata asetettujen tavoitteiden säilyminen, kun vastuu siirtyy toimialalta toiselle. Esteettömyys saatetaan ymmärtää eri toimijoiden välillä eri tavoin. Tämä johtaa toisinaan virhetulkintaan silloin, kun vastuu siirtyy. Viestintä esteettömyyden merkityksestä tulee olla riittävän selkeää ja aktiivista.

Osaaminen esteettömyyden moninaisuudesta vaatisi vahvistamista. Erityisesti tilojen suunnittelun avainhenkilöille tarvittaisiin lisää osaamista ja koulutusta. Tällä hetkellä koulutusta aiheesta on tarjolla vähäisesti. Koulutuspaketti voisi olla tarjolla siten, että sitä pystyisi käsittelemään aikaan ja paikkaan riippumatta oman työn ohessa. Myös tiedottamista esteettömyydestä olisi lisättävä.

Yhteistyö valtionhallinnon kanssa ja osallistuminen eri ministeriöiden esteettömyyttä koskeviin kehittämishankkeisiin on tärkeää, jotta toiminta ja kehittäminen ovat linjassa ja hankkeet ovat näkyvillä kehittämissuunnitelmien tehtäessä.

Yksityiset tahot - mm. kiinteistöjen omistajat, yritykset ja elinkeinonharjoittajat – otetaan mukaan suunnitteluun mahdollisimman aikaisessa vaiheessa esteettömyystoimenpiteitä suunniteltaessa. Kaupunkiorganisaatiosta ulkopuolisten omistajien kanssa yhteistyötä tehdessä, esteettömyyden edistämisen vastuu on kaupunkiympäristötoimialalla.

Kaupunkiympäristötoimiala vastaa esteettömyyssuunnitelmien tarkistamisesta. Esteettömyyssuunnitelmat tulisi laatia ja tarkistaa ajoissa, jotta ne toteutuvat rakennushankkeissa tavoitteiden mukaisesti. Jälkikäteen tehtäviä korjaustöitä tulee ehdottomasti välttää. Valmistumisvaiheessa olevan rakennuskohteen esteettömyyden toteutuminen on tarkistettava erikseen.

Sosiaali- ja terveystoimiala hyväksyy uudet linjaukset seuraavin kommentein:

1. Esteettömyys ja saavutettavuus ehdotetaan sisällytettäväksi yhdeksi seurattavaksi kokonaisuudeksi kaupungin strategiaohjelmaan. **HYVÄKSYMME**

20.8.2021

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

2. Esteettömyys huomioidaan toimialojen palvelu- ja toimintasuunnitelmissa. HYVÄKSYMME
3. Esteettömyys ja saavutettavuus ovat yhtenä osana hankkeiden tilausasiakirjoja. Hankintojen kilpailutuksissa ja erilaisissa sopimuksissa huomioidaan myös esteettömyyden ja saavutettavuuden vaatimukset. HYVÄKSYMME
4. Asemakaavassa varmistetaan esteettömien autopaikkojen ja saattoliikenteen pysähtymispaikkojen riittävä mitoitus, määrä ja hyvä sijainti (etäisyys pääsisäänkäynnistä). HYVÄKSYMME On kuitenkin huomioitava, että esimerkiksi riittävä autopaikkojen määrä ei ole selkeästi määriteltävissä oleva asia. Paikkojen sijoittaminen riittävän lähelle on toisinaan kaupunkirakenteen takia jopa mahdotonta.
5. Kaupungin omistamilta sekä kaupungin itselleen ulkopuoliselta taholta vuokraamilta tiloilta edellytetään samatasoista esteettömyyttä. Vuokrattavien tilojen esteettömyys varmistetaan ennen vuokrasopimuksen allekirjoittamista. Tilan soveltuminen käyttötarkoitukseensa varmistetaan. Tämä on hyvä periaate, johon toiminnassamme pyrimme. On kuitenkin tilanteita, jolloin tämä ei ole mahdollista. Esimerkiksi lyhytaikaisiin vuokrasopimuksiin ei ole aina mahdollista toteuttaa suurempia muutostöitä. Vaihtoehtoisia tiloja ei myöskään aina ole paljoa, jolloin myönnytyksiä on tehtävä. Olennaisimmat esteettömyysvaatimukset kuitenkin edellytetään aina ja tilojen riittävä soveltuvuus käyttöön varmistetaan. Vuokrasopimuksista vastaa kaupunkiympäristön toimiala.
6. Erikoistason kohteissa pääsuunnittelija laatii esteettömyyselviytyksen, jonka esteettömyysasiamies kommentoi. Hygieniatiloista laaditaan asennussuunnitelma, jossa esitetään kalusteiden ja varusteiden paikka, mitoitus ja asennuskorkeudet. Hankkeeseen ryhtyvä tarkistuttaa suunnitelmat. Erikoistason kohteille laaditaan opastesuunnitelma, jonka tarkistaa esteettömyysasiamies sekä rakennusvalvonnan edustaja. Hankkeeseen ryhtyvä huolehtii siitä, että opastesuunnitelman suunnitteluun ja toteutukseen varataan riittävä rahoitus. HYVÄKSYMME
7. Erikoistason hankkeissa tulee järjestää erillinen asiantuntijoiden kanssa pidettävä esteettömyystarkastelu pääsuunnittelijan ja hankkeeseen ryhtyvän toimesta. HYVÄKSYMME, myös käyttäjätoimialan edustajan on tarpeen osallistua tarkasteluun.

20.8.2021

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

Sosiaali- ja terveystoimiala esittää lisäksi seuraavat kehittämissuositukset:

- Esteettömyyden toteuttamisen vastuunjako olisi syytä selkiyttää, erityisesti kaupunkiympäristötoimialalle, joka vastaa suuresta osasta esteettömyyden toteutuksista.
- Ohjeistuksen kehittämiseksi ehdotamme käytettävyydestä, jossa ohjeistus annetaan luettavaksi tahoille, jotka eivät ole esteettömyyden asiantuntijoita => voidaan varmistaa, onko ohjeistus riittäväällä tasolla ymmärrettävä. Lait olisi aiheellista kirjata auki siltä osin, mitä ne merkitsevät käytännön tasolla.
- Ohjeistuksessa olisi syytä kuvata seikkaperäisemmin, mitä kaikkia esteettömyyden tasoja ohjeistus koskee. Lisäksi ohjeistuksessa voisi olla linkkejä liittyviin ohjeisiin ja tarkempiin tietoihin.
- Konkreettiset kuvaukset siitä, miten esteettömyyden kehittämisen edellyttämää yhteistyötä tullaan lisäämään olisivat tarpeen.

Lisätiedot

Saara Hakkarainen, suunnittelija, puhelin: 310 50023
saara.m.hakkarainen(a)hel.fi

Juha Jolkkonen
sosiaali- ja terveystoimialan
toimialajohtaja

Tiina Mäki
hallintojohtaja

Liitteet

1 [Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset 2021](#)

Tiedoksi

KYMP